

**POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY
V PRAZE**

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra krizového řízení

***Historie a vývoj základních složek integrovaného
záchranného systému, jejich úloha v krizovém řízení***

Bakalářská práce

The History and Development of Parts of Integrated Rescue System and
Their Role in Crisis Management

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Mgr. Leona LOUFKOVÁ

AUTOR PRÁCE

Lukáš KOMÁR

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 9. března 2023

Lukáš KOMÁR

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Ing. Mgr. Leoně Loufkové za vedení mé bakalářské práce, cenné rady, trpělivost a vstřícnost, kterou mi v průběhu psaní bakalářské práce věnovala.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena na historii a vývoj základních složek integrovaného záchranného systému. Začátek práce se zabývá samotným integrovaným záchranným systémem, jeho historií, legislativou a jeho současným stavem. Následně definuje jeho základní složky, vysvětluje jejich historii a aktuální stav. Historie je vysvětlena stručně s důrazem na důležité období a změny se značným vlivem na historický vývoj složek. V poslední kapitole práce jsou popsány systémy vybraných evropských států, které jsou českému integrovanému záchrannému systému a jeho základním složkám ekvivalentní. Především v činnostech ochrany obyvatelstva a řešení mimořádných událostí. Práce je zaměřena teoreticky, proto je soustředěna zejména na komparaci – historickou či mezinárodní.

KLÍČOVÁ SLOVA

Integrovaný záchranný systém * historie * porovnání * vývoj * Česká republika
* mimořádná událost * ochrana obyvatelstva

ANNOTATION

The Bachelor thesis is focused on the history and development of the parts of the integrated rescue system. The beginning of the work deals with the integrated rescue system itself, its history, legislation and its current state. It then defines its parts, explaining their history and current status. History is explained briefly with an emphasis on important periods and changes with considerable influence on the historical evolution of the components. The last chapter of the thesis describes the systems of selected European states that are equivalent to the Czech integrated rescue system and its basic components. Especially in activities to protect the population and deal with emergencies. The work is theoretically focused, therefore it is mainly focused on comparisons – historical or international.

KEYWORDS

Integrated rescue system * history * comparison * development * Czech Republic
* emergency * population protection

OBSAH

Úvod.....	8
1. Integrovaný záchranný systém	10
1.1. Historie integrovaného záchranného systému	10
1.2. Současný stav integrovaného záchranného systému	13
1.2.1. Legislativní vymezení	18
1.2.2. Dokumentace integrovaného záchranného systému.....	21
1.2.3. Integrovaný záchranný systém v krizovém řízení.....	26
2. Základní složky integrované záchranného systému.....	27
2.1. Hasičský záchranný sbor České republiky.....	28
2.1.1. Historie hasičského záchranného sboru.....	28
2.1.2. Aktuální stav	31
2.2. Jednotky požární ochrany	33
2.2.1. Historie jednotek požární ochrany	33
2.2.2. Aktuální stav	36
2.3. Policie České republiky	38
2.3.1. Historie Policie České republiky	38
2.3.2. Aktuální stav.....	42
2.4. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby.....	44
2.4.1. Historie zdravotnických záchranných služeb	44
2.4.2. Aktuální stav	48
3. Systémy ochrany obyvatelstva vybraných evropských zemích.....	49
3.1. Slovensko	49
3.2. Německo	53
3.3. Polsko.....	57

Závěr	59
Seznam použité literatury	61
Seznam zkratek	66
Seznam obrázků a tabulek.....	67

Úvod

Tématem bakalářské práce je historie a vývoj základních složek integrovaného záchranného systému a jejich úloha v krizovém řízení.

Sdružené a integrované systémy záchranářských organizací dnes můžeme nalézt ve většině evropských a dalších vyspělých zemích světa, kde se většinou sdružují do systému, který následně provádí záchranu osob a majetku nebo ochranu obyvatelstva při různých mimořádných událostech, jako jsou živelné pohromy a havárie. Téma je to tedy velice aktuální i důležité a vzhledem k mému velice kladnému vztahu k poznávání historie, z mého pohledu, i velice zajímavé. Dalším důležitým důvodem pro výběr práce pro mě bylo opakování probraného učiva, které se z velké části shoduje s náplní práce. Mohl jsem si tedy znovu projít informace o integrovaném záchranném systému i jeho složkách a vysvětlit si tak případné nejasnosti.

Zpracování práce mi dalo lepší představu o fungování integrovaného záchranného systému a jeho základních složek a především i vzhled do historie. V historických částech jsem se vždy snažil do práce zapracovat důležitá historická období a okamžiky. Vzhledem k často chybějícím uceleným zdrojům, zabývajících se historií, to bylo často náročnější, než by se na první pohled mohlo zdát. Na druhou stranu jsem byl ale donucen se více ponořit do problematiky a získat tak o ní větší přehled. S ohledem na časté využívání českého integrovaného záchranného systému a jeho vcelku velké a časté medializaci mě také zajímalo, jak fungují integrované záchranné systémy v dalších zemích. Vybral jsem tedy trojici států, které jsou České republice nejbližší nejen geograficky, ale i historicky nebo kulturně. Vybranými státy jsou Slovensko, Německo a Polsko, kterým je věnována poslední kapitola práce. Snažil jsem se zjistit, jestli státy vůbec provozují integrovaný záchranný systém nebo mají jiné systémy, které figurují v problematice ochrany obyvatelstva podobně. Pokud státy neprovozují takový záchranný systém, zaměřil jsem se na záchranné a jiné složky odpovídající českým základním složkám integrovaného záchranného systému.

Hlavním cílem této práce je z teoretických znalostí vytvořit ucelený přehled vývoje integrovaného záchranného systému a jeho základních složek, který může sloužit pro porovnání aktuálního stavu s minulostí a zároveň jako možnost pro srovnání s dalšími vybranými okolními státy, které jsou České republice nejbližší.

Práce je tvořena pomocí jednotlivých kapitol tak, aby čtenáři poskytla komplexní představu o problematice integrovaného záchranného systému, jeho historii a aktuálním stavu pomocí třídění informací a poznatků získaných a shromážděných z právních norem, literatury a internetových zdrojů zabývajících se touto problematikou.

1. Integrovaný záchranný systém

1.1. Historie integrovaného záchranného systému

Vzhledem k velkému počtu mimořádných událostí se počátkem devadesátých let minulého století začalo uvažovat o sjednocení záchranných subjektů, které by umožnilo nový přístup nejen k řešení mimořádných událostí, ale i přípravu a systém spolupráce. Nezvyšoval se pouze jejich počet, ale i složitost jejich řešení, kdy organizační a technická stránka řešení začala být velkým problémem, který často znemožňoval rychlé a účinné záchrany nebo likvidace mimořádné události.¹ „Pro komplexní řešení záchranného systému v ČR, které začalo již v roce 1991, bylo nutné v první řadě odstranit zásadní problém chybějící legislativy v oblasti záchranného systému. Právní předpisy pro některé z této oblasti existovaly, např.: ochrana před požáry (zákon o požární ochraně z. r. 1985), ochrana před povodněmi, nákazami a epidemiemi, ochrana čistoty vod. Existovaly však izolovaně a neexistoval právní předpis postihující oblast ochrany a záchrany jako celek.“²

Proto byly v prvních dvou letech (1991-1992) tvorby zásad sjednocení záchranných systémů vytvořeny a zvažovány dva různé přístupy. Prvním přístupem byl systém na bázi stálých institucí. Druhým byl systém na bázi spolupráce jednotlivých složek.³

Prvním přístupem byl pravý opak dnešního systému. Spočíval ve vytvoření stálých institucí na všech úrovních státní správy, tedy od centrální úrovně až po tehdy nejnižší úroveň – okresní úřady. Vybudování takového komplexního záchranného systému mělo umožnit zabezpečení plošného a efektivního využití sil

¹ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

² MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

³ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

a prostředků, které by následně mohly provádět záchranné a likvidační práce při mimořádných událostech, na které už jednotlivé složky nebyly připraveny nebo jakkoli přesahovaly jejich možnosti.⁴

Pro uplatnění tohoto přístupu byly především orgány Civilní obrany, které navrhovaly použít vojenské štáby Civilní obrany jako hlavní výkonné a organizační útvary a sídla pro nově vytvářený záchranný systém. Jednou z mnoha nevýhod byla ale skutečnost, že celý tento systém byl tvořen především pro válečný stav a pro občasnou pomoc při rozsáhlých katastrofách. Další nevýhodou bylo také vyžadování okamžitého zásahu, které pluky Civilní obrany nespĺňovaly a financování, kdy Fond ochranné infrastruktury nemohl být pro řešení mimořádných událostí použit.⁵

Druhý přístup tvořila především už existující spolupráce a součinnost mezi jednotlivými záchrannými složkami. Právě praktické zkušenosti, především hasičů, zdravotníků a policie, při řešení mimořádných událostí, byly základním stavebním kamenem tohoto přístupu. Zvláště tři záchranné složky – hasiči, zdravotnická záchranná služba a policie, které i historicky řešily převážnou většinu mimořádných událostí, tak vstoupily do širokého povědomí obyvatelstva, zatímco Civilní obrana byla vnímána pouze jako složka využitelná v případě války.⁶

Nejsilnějším hlasem pro převzetí druhého způsobu byli hasiči. Hasiči byli vždy vnímáni, a to oprávněně, za „univerzální složku“, která nemá za úkol pouze hasit požáry, ale zasahovat u většiny možných mimořádných událostí. Jejich velkou výhodou také byla, a stále je, jejich všudypřítomnost, a to nejen ve městech, ale i na vesnicích. Téměř v každé obci působila a působí jednotka dobrovolných hasičů. Zkušenosti s jejich přítomností a využitím byly při rozhodování o novém systému tedy značně vlivné. Asi jediným problémem druhého způsobu byla

⁴ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

⁵ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

⁶ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

legislativa, která jasně neurčovala odpovědnost za celkový výsledek zásahu a celkově nebyly definovány vzájemné vztahy při řešení mimořádných událostí.⁷

V roce 1993 pak tedy bylo z objektivních důvodů rozhodnuto o převzetí druhého způsobu. Usnesením vlády č. 246/1993 bylo schváleno 13 zásad, které dnes tvoří základ IZS. Tyto zásady byly následně použity při tvorbě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, který oficiálně vytvořil IZS tak, jak ho známe dnes.⁸

⁷ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

⁸ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

1.2. Současný stav integrovaného záchranného systému

Za integrovaný záchranný systém se podle zákona č. 239/2000 Sb. považuje koordinovaný postup jeho složek při mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět záchranné a likvidační práce dvěma nebo více složkami integrovaného záchranného systému.

„Zákon vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (dále jen "krizové stavy").“⁹

Již z výše zmíněné definice IZS poukazuje na to, že se systém používá až jako následná koordinace dvou a více samostatně fungujících složek. V podstatě je to nástroj, který umožňuje samostatně působící osoby, respektive osoby působící pod rozdílným velením, sloučit pod jednoho, na místě přítomného, velitele zásahu, který takticky koordinuje místo zásahu. IZS tedy není nějakou institucí ani úřadem, nemá ani svůj rozpočet, budovu atd.

Samotný integrovaný záchranný systém tedy představují jeho složky. Tyto složky rozdělujeme na:

- Základní,
- ostatní.

⁹ Zákon č. 239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Základními složkami IZS jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policie České republiky.

Ostatními složkami IZS jsou:

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.
- V době krizových stavů se stávají ostatními složkami integrovaného záchranného systému také poskytovatelé akutní lůžkové péče, kteří mají zřízen urgentní příjem.¹⁰

Páteří celého systému jsou bezpochyby základní složky IZS, které zajišťují nepřetržitou pohotovost. Mohou tak přijímat ohlášení vzniku mimořádných událostí a v případě potřeby aktivovat IZS (resp. další jeho složky). Aktivace další složky a zároveň tak systému IZS je zajištěna po vyhodnocení mimořádné události, do kterého se zahrne zejména odhad ohrožení plynoucí z mimořádné události a odhad potřebných sil a prostředků pro neodkladný zásah v místě mimořádné události.¹¹

¹⁰ Zákon č.239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

¹¹ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení

Pro základní složky IZS je tedy charakteristické rychle a nepřetržitě zasahovat na celém území státu. Na rozdíl od složek ostatních, které při záchranných a likvidačních pracích poskytují plánovanou pomoc pouze na vyžádání.¹²

Všechny složky provádí záchranné a likvidační práce v IZS, aniž by bylo narušeno jejich postavení, financování, či další cíle stanovené zvláštními právními předpisy, kterými jsou upraveny. Používají k tomu svoje síly, prostředky a kompetence.

- *„Silami a prostředky se rozumí zdroje lidských sil, pracovních nástrojů, technického vybavení apod.*
- *Kompetencemi se pak rozumí oprávnění k provádění různých činností k realizaci záchranných a likvidačních prací daná zákony, kterými se řídí jednotlivé složky IZS nebo dané zákonem IZS.“¹³*

Základním významem IZS je zapojení a koordinace, každého, kdo by mohl přispět k řešení mimořádné události, vzhledem k dostupným silám, prostředkům a kompetencím, který by měly být využity při provádění záchranných a likvidačních prací.

Samotná koordinace probíhá na třech úrovních:

- Taktické,
- operační,
- strategické.

požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

¹² MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

¹³ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

Taktická koordinace je koordinací prováděnou přímo na místě zásahu. Za místo zásahu se pokládá prostor, kde se mimořádná událost projevuje přímo svými účinky a také tam, kde by se její projevy mohly předpokládat. Na místě zásahu za záchranné a likvidační práce odpovídá velitel zásahu. Velitelem zásahu je zpravidla hasič. Velení ale přebírá ta složka, jejíž činnost na místě zásahu převažuje.¹⁴ Velitel zásahu má ze zákona o IZS určité pravomoci, jimiž může:

- „zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídít, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídít evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
- nařídít bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí,
- vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé a vedoucí složek integrovaného záchranného systému. Členy tohoto štábu mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky integrovaného záchranného systému spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc,
- rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.“¹⁵

¹⁴ ŠENOVSÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

¹⁵ SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I*. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN isbn978-80-86640-59-4.

Operační koordinace probíhá pomocí operačních středisek základních složek IZS. Operační a informační střediska hasičského záchranného sboru kraje a operační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru, jsou zároveň operačními a informačními středisky integrovaného záchranného systému. Tato střediska jsou stálými orgány pro koordinaci složek IZS a mezi ostatními operačními středisky plní koordinační roli. Operační střediska zajišťují nepřetržitý provoz tísňových linek (112, 150, 155, 158). Operační a informační středisko IZS nadále funguje jako spojový uzel mezi místem zásahu a strategickou úrovní řízení. Podle zákona o IZS má stanoveny i další povinnosti a oprávnění.¹⁶

Poslední úrovní koordinace je **koordinace strategická**. Strategická koordinace nastává v případě, že o ni zažádá velitel zásahu, nebo když je mimořádná událost zařazena do nejvyššího stupně poplachu. Samotná koordinace probíhá pomocí přímého zapojení starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana nebo Ministerstva vnitra, kteří se společně se svými krizovými štáby zapojí do rozhodovacího procesu při záchranných a likvidačních pracích.¹⁷

¹⁶ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

¹⁷ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

1.2.1. Legislativní vymezení

IZS je vymezen zvláštním zákonem č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, který kromě definice podrobností o záchranných a likvidačních pracích vymezuje:

- Použití IZS,
- složky IZS a jejich působnost,
- působnost a pravomoc správních úřadů,
- práva a povinnosti právnických a fyzických osob.

A to především při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích.¹⁸

V problematice ochrany životů, zdraví, majetkových hodnot, vnitřního pořádku a bezpečnosti vycházejí povinnosti státu vůči občanům především z těchto právních norem:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- Listina základních práv a svobod.
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.¹⁹

Výše zmíněný ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR obsahuje pro oblast IZS několik významných článků, konkrétně tedy články 1, 2 a 3, ze kterých vyplývá, že stát musí vytvářet určité podmínky k zajištění ochrany životů, zdraví a majetku, při mimořádných událostech, dále pak možnost vyhlášení krizových stavů a také odpovědnost za zajišťování bezpečnosti na území státu.

¹⁸ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém. 2. vyd.* V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

¹⁹ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

Dalšími právními předpisy, které provádějí zákon č. 239/2000 Sb., o IZS, je Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva a Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému je základním doplněním zákona č. 239/2000 Sb., o IZS. Vyhláška je rozdělena do šesti částí a zabývá se problematikou IZS, operačních středisek a dokumentace. Součástí vyhlášky jsou také dvě přílohy, a to „Způsob zpracování havarijního plánu kraje“ a „Způsob zpracování vnějšího havarijního plánu kraje“.²⁰

Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva je důležité především z důvodu stanovení pravidel zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací. Stanovuje konkrétněji jeho formy, obsah přípravy, složení a vybavení záchranných jednotek a způsob finančního a hmotného zabezpečení.²¹

Dalšími významnými právními předpisy k problematice IZS jsou bezpochyby zákony č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) a č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Neméně významné jsou i právní předpisy, které upravují a zřizují základní složky IZS.

²⁰ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

²¹ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

Jsou jimi především tyto právní předpisy:

- Zákon č. 320/2015 Sb., zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru)
- Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky
- Zákon č. 374/2011 Sb., zákon o zdravotnické záchranné službě
- Vyhláška č. 247/2001 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

1.2.2. Dokumentace integrovaného záchranného systému

Dokumentaci IZS zpracovává a upravuje zejména HZS jednotlivých krajů a na ústřední úrovni je hlavním zpracovatelem Ministerstvo vnitra.²²

Ministerstvo vnitra zpracovává a spravuje:

- Ústřední poplachový plán IZS
- Dohody o poskytnutí pomoci
- Dokumentaci o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy
- Typové činnosti složek IZS při společném zásahu
- Dokumentaci o společných školeních, instruktážích a cvičeních složek IZS

HZS kraje zpracovává a spravuje:

- Poplachový plán IZS kraje
- Dohody o poskytnutí pomoci
- Havarijní plán kraje a vnější havarijní plány
- Dokumentaci o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy
- Typové činnosti složek IZS při společném zásahu
- Dokumentaci o společných školeních, instruktážích a cvičeních složek IZS

²² ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4

Poplachové plány IZS

Poplachové plány IZS jsou rozděleny na poplachový plán IZS kraje neboli požární poplachový plán kraje a ústřední poplachový plán IZS, který se použije pouze při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací Ministerstvem vnitra, respektive tedy generálním ředitelstvím HZS ČR.²³

Poplachovým plánem disponuje vždy operační a informační středisko IZS, které také poplachový plán regulérně aktualizuje. Poplachové plány IZS kraje jsou tedy uloženy na operačních a informačních střediscích HZS kraje. Ústřední poplachový plán IZS je uložen na operačním a informačním středisku MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Poplachové plány IZS jsou vytvářeny z mnoha důvodů. Využívány jsou při hodnocení mimořádných událostí, které je specifikováno pomocí jednotlivých stupňů. Dále obsahují například registr sil a prostředků složek IZS a možné osobní a věcné pomoci společně s kontakty pro spojení v případě, že je potřeba vyžádat dodatečnou pomoc sil a prostředků.²⁴

Stupně poplachu poplachového plánu IZS jsou vždy čtyři (resp. tři stupně a čtvrtý zvláštní). Jednotlivé stupně stanovují potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce. Stupně poplachu vyhláší operační a informační středisko IZS při prvotním vyslání složek IZS nebo jsou vyhlášovány a upřesňovány na místě zásahu velitelem zásahu. Určitý stupeň poplachu závisí především na rozsahu a druhu mimořádné události.²⁵

²³ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém. 2. vyd.* V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4

²⁴ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém. 2. vyd.* V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4

²⁵ SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I.* Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN isbn978-80-86640-59-4.

Dohody o poskytnutí pomoci

Dohody se v rámci IZS uzavírají hlavně se záměrem sestavení poplachového plánu IZS. Jednotlivé složky IZS i další subjekty se tak zařadí do registru, který je využit v případě nedostatku sil a prostředků základních složek IZS nebo potřeby zvláštních sil a prostředků při záchranných a likvidačních pracích. Proto je v rámci IZS uzavíráno několik druhů dohod, kterými jsou:²⁶

- Dohody o plánované pomoci na vyžádání
- Dohody o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci
- Dohody o součinnosti složek IZS
- Dohody o spolupráci

Dohody o plánované pomoci na vyžádání poskytují ostatní složky IZS a zahrnují věcnou nebo osobní pomoc. Jedním z hlavních charakteristik těchto dohod je jejich plánovanost, která je využita v případech, kdy základní složky IZS nemají k dispozici potřebné síly nebo prostředky specifické pro řešení určitých typů mimořádných událostí (např.: speciálně vycvičené psy). Plánovitost je zabezpečena předem písemně vypracovanou dohodou, která stanoví způsob poskytnutí pomoci a další specifikace.²⁷

Dohody o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci jsou uzavřeny mezi HZS kraje a právníky, či fyzickými osobami a určují dopředu dohodnutá specifika osobní nebo věcné pomoci. Dohody o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci se zahrnují do krajských poplachových plánů IZS.²⁸

²⁶ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

²⁷ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

²⁸ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

Dohody o součinnosti složek IZS jsou, jak z názvu vyplývá, určité dohody s povinnostmi mezi jednotlivými složkami IZS, které se v dohodách zavazují kooperovat například při zpracování dokumentace v rámci IZS. Zavazují se také k plnění těchto dohod nebo plnění závazků, které ze společné dokumentace vyplývají. Všechny dohody o součinnosti složek IZS jsou zahrnuty do krajských poplachových plánů IZS.²⁹

Dohody o spolupráci jsou posledním druhem dohod. Na rozdíl od dohod předchozích nemusí dohody přímo souviset s poskytováním pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací. Smluvní strany se v dohodách o spolupráci zavazují například spolupracovat ve výzkumné, vědecké, či výchovné a vzdělávací činnosti. Dohody o spolupráci nejsou přímou součástí dokumentace IZS.³⁰

Typové činnosti složek IZS při společném zásahu

Typové činnosti jsou v podstatě návodem, jak mají složky IZS postupovat při společném zásahu u vybraných mimořádných událostí s ohledem na jejich druh a charakter. Pomocí typových činností se složky na místě zásahu řídí a postupují při výkonu přidělených činností. Správcem a vydavatelem typových činností při společném zásahu je generální ředitelství HZS ČR.³¹

²⁹ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

³⁰ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

³¹ MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.

V současné době existuje 17 (respektive 18) typových činností.

Typovými činnostmi jsou:³²

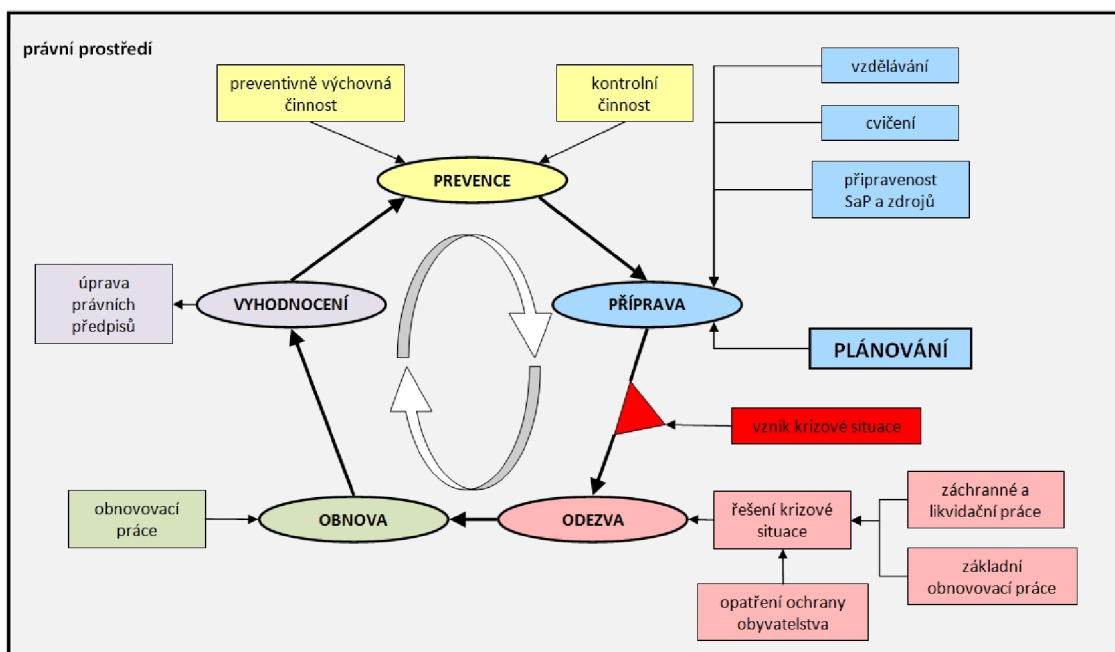
1. Špinavá bomba
2. Demonstrování úmyslu sebevraždy
3. Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů
4. Zásah složek IZS u mimořádné události Letecká nehoda
5. Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů
6. Opatření k zajištění veřejného pořádku při shromážděních a technopárty
7. Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu
8. Dopravní nehoda
9. Zásah složek IZS u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob
10. Při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici
11. Chřipka ptáků
12. Při poskytování psychosociální pomoci
13. Reakce na chemický útok v metru
14. Amok-útok aktivního střelce
15. Mimořádnosti v provozu železniční osobní dopravy
16. (A) Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech
(B) Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci na palubě letadla s přistáním na letišti Praha Ruzyně
17. Nález nelegální drogové laboratoře

³² *Dokumentace IZS – Hasičský záchranný sbor České republiky.* [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>

1.2.3. Integrovaný záchranný systém v krizovém řízení

Integrovaný záchranný systém (především pak jeho základní složky) má v krizovém řízení nezastupitelnou pozici. Jeho samotná činnost se ale v krizové situaci příliš neliší od normálního stavu nebo stavu v řízení nouzovém. Pokud pohlédneme na krizovou situaci dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) je „krizovou situací mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“),“³³ V procesu krizového řízení, zobrazeném na obr. 1, je IZS nejvíce zahrnut v procesu přípravy, odezvy a krátkodobé obnovy, kde plní především úkoly civilní ochrany a další úkoly vycházející z činností jednotlivých složek. V rámci struktury krizových orgánů v České republice jsou složky IZS zastoupeny na krajské úrovni, kde HZS kraje a Policie ČR plní při přípravě na krizové situace a jejich řešení úkoly z § 15 a § 16 krizového zákona.

Obrázek 1 - Procesní model krizového řízení (HZS Moravskoslezského kraje)

³³ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

2. Základní složky integrované záchranného systému

Základní složky integrovaného záchranného systému jsou stanoveny zákonem č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Základní složky jsou vymezeny v § 4, který jmenuje základními složkami:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policii České republiky.

Obrázek 2 - Složky IZS (HZS Jihomoravského kraje)

2.1. Hasičský záchranný sbor České republiky

2.1.1. Historie hasičského záchranného sboru

Boj člověka proti ohni bezpochyby probíhá již tisíce let, v podstatě již od počátku existence lidstva. Pokud se ale podíváme na území dnešní České republiky, tak počátky dnešního hasičského záchranného sboru můžeme nejpravděpodobněji nalézt v 18. století při reformách Marie Terezie. Zmínky o „organizovaném“ hašení požárů samozřejmě existují už i staletí před Marií Terezií (např.: První požární řád v Praze – „O pořádku při hašení ohně“, který se datuje do 14. století). Reformy, které Marie Terezie nechala vydat, se ale hluboce dotkly i požární ochrany. Vyhlášeny byly například patenty pro královská města pražská i venkov. Patenty obsahovaly nařízení, která vysvětlovala, jak postupovat v případě požáru, kdo je povinen pomáhat, jak vyhlásit požár, popřípadě jaké jsou pokuty a tresty při neuposlechnutí nařízení apod. Dle patentů se na vesnicích také budovaly zvoničky a rybničky. Zvoničky sloužily kromě oznamování požárů také jako úschovna na náradí využitelné k hašení. V podstatě tak tvořily první hasičské zbrojnice. Kromě patentů, které přímo zajišťovaly bezpečnost, byly zřízeny také veřejné požární pojišťovny a fondy na úhradu škod vzniklých požárem, povodní nebo další nepřízní počasí. V reformách týkajících se požární bezpečnosti samozřejmě pokračoval i její syn Josef II.³⁴

Pokud ale hledáme „přímého“ předchůdce dnešního profesionálního hasičského sboru, tak se musíme posunout až do konce 19. století, popřípadě až do doby první Československé republiky. V první polovině 19. století sice probíhaly pokusy o ustanovení profesionálního sboru, byly ovšem neúspěšné a zrušené.³⁵

³⁴ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. All rights reserved. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

³⁵ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. All rights reserved. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

Pro historii hasičského sboru je bezpochyby důležité zmínit rok 1853, kdy byl založen první „profesionální“ placený sbor pro hašení ohně v Českém království. Sbor městských čistitelů ulic a hasičů ohně je oficiálně založen v Praze 18. července 1853. Vstoupit mohli dobrovolně pouze muži do 35 let.³⁶

V průběhu 19. století a začátkem 20. století následovalo pražský sbor založení dalších sborů, a to především v dalších velkých městech, výjimečně i v továrnách a závodech.

Za dob první Československé republiky nedošlo k velkému posunu. Hasiči z povolání byli povětšinou přítomni jenom ve větších městech a na vesnicích stále fungovaly pouze jednotky dobrovolné pod vedením příslušného starosty. Velké změny nepřišly ani za protektorátu. Byly sice převzaty německé zákony, podle kterých byla zřízena tzv. požární policie, na potřeby rychle rozvíjejícího průmyslového státu to ale nebylo dostatečné.³⁷

K největšímu rozvoji hasičské profese došlo až v poválečné době. Velkou změnou bylo převedení působnosti na Ministerstvo vnitra, které požární ochranu řídilo a dohlíželo na ni. Samotný výkon úkolů požární ochrany zabezpečovaly národní výbory na úrovních krajských, okresních i místních. Národní výbory pak spravovaly veškeré hasičstvo rozdělené na dobrovolné, z povolání a závodní. Přijetím zákona bylo všem obcím s 50.000 obyvateli a větším nařízeno vytvořit hasičstvo z povolání. Po rozhodnutí krajského národního výboru to mohlo být nařízeno i obcím menším. Z dnešního pohledu je důležité také zmínit, že velitel hasičstva i příslušníci nabyli mnoha oprávnění a ochran, které při zásahu mohli použít.³⁸

³⁶ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. All rights reserved. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

³⁷ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století.* Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

³⁸ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století.* Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

V roce 1953 následně dochází k důležité úpravě požární ochrany zejména důsledkem přijetí nového zákona o státním požárním dozoru a požární ochraně. Na podkladu tohoto zákona se výkonné jednotky požární ochrany organizovaly na vojenských organizačních zásadách. V roce 1958 je přijat další zákon o požární ochraně, který víceméně rozbíjí organizaci státního požárního dozoru a decentralizuje požární ochranu. Dochází tak k velkému snížení její úrovně.³⁹

V následujícím období je kladen důraz na rozvoj školství. Je založena škola požární ochrany, jejíž absolventi a absolventi dalších příslušných oborů pomáhají rozvoji a zkvalitnění celého požárního oboru, který se také pomalu transformuje pouze z požární ochrany na více různorodý obor využívaný i v dalších technických zásazích (např.: dopravní nehody, vyprošťování osob atd.). Díky této transformaci bylo třeba upravit legislativu. V roce 1985 je tedy vydán nový zákon o požární ochraně, který v podstatě transformuje profesionální hasičské jednotky a požární ochranu na dnešní podobu. Hasičský záchranný sbor ČR získává svůj název v roce 1995.⁴⁰

Z dnešního pohledu velice důležitým obdobím bude bezpochyby také přelom tisíciletí, kdy dochází zejména k rozšíření pravomocí ministerstva vnitra. Vznikají tak nové působnosti zaměřené na krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaného záchranného systému. Hasičský záchranný sbor ČR se znovu přizpůsobuje nové legislativě a mění své postavení, působnost i organizaci.⁴¹

³⁹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁴⁰ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

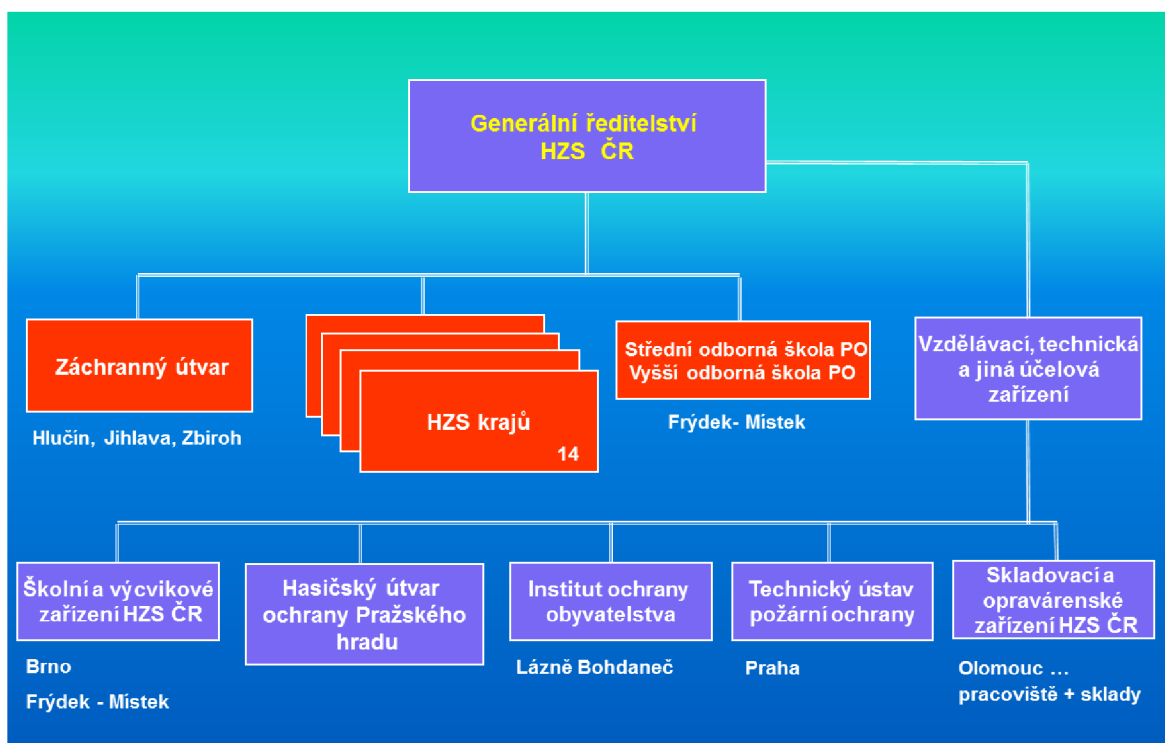
⁴¹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

2.1.2. Aktuální stav

Dnes nejaktuálnější legislativou pro HZS ČR je zákon č. 320/2015 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru), který upravuje HZS ČR do dnešní podoby. Upravuje jeho organizaci, spolupráce, nakládání s majetkem nebo například symboly HZS. Stanovuje také postavení a úkoly HZS nebo základní povinnosti jeho příslušníků.

Další aktuální legislativou dotýkající se činnosti HZS jsou zákony č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Obrázek 3 - Organizační struktura HZS ČR (HZS ČR)

Generální ředitelství HZS ČR je součástí Ministerstva vnitra a dle zákonů vykonává jeho působnost ve vztahu k IZS, požární ochraně, ochraně obyvatelstva a v oblasti přípravy na MU a provádění záchranných a likvidačních prací. GŘ HZS ČR vede ministrem vnitra jmenovaný generální ředitel HZS.

Hasičské záchranné sbory krajů jsou výkonnými složkami HZS ČR, organizačními a účetními složkami státu, financované z rozpočtu ministerstva vnitra.⁴² HZS kraje vede ředitel hasičského záchranného sboru kraje, který je jmenován a odvoláván ministrem vnitra na návrh generálního ředitele. HZS kraje je tvořeno krajským ředitelstvím HZS kraje, územními odbory HZS kraje s jednotkami HZS kraje a vzdělávacími, technickými a účelovými zařízeními. HZS kraje také zřizuje operační a informační středisko.⁴³

⁴² VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁴³ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4

2.2. Jednotky požární ochrany

2.2.1. Historie jednotek požární ochrany

Počátky dobrovolných protipožárních sborů můžeme datovat do začátku druhé poloviny 19. století za dob Rakouska-Uherska. Sbory vznikají na odlišných základech, nežli sbory „profesionální“, a to především na vlasteneckých. Při vzniku prvních dobrovolných českých hasičských sborů se prokazuje jakási soupeřivost s německým obyvatelstvem, které bylo v budování sborů napřed. Vznikají tak pouze české, nebo německé spolky dobrovolných hasičů. Spolupráce byla spíše výjimečná a zpravidla krátkodobá.⁴⁴

Prvním sborem na českém území je Spolek dobrovolných hasičů Zákupy, který byl založen v roce 1854. V následujících dvaceti letech sbor následovalo založení více než sta dalších sborů. Prvním čistě českým založeným sborem by měl být sbor ve Velvarech roku 1864. Velvarský sbor tak zakládá historii českých dobrovolných hasičských sborů.⁴⁵

Důležitým bodem historie pro rozvoj sborů je rok 1867, kdy byl 15. listopadu vydán zákon o právu shromažďovacím a spolčovacím, který podporuje zakládání spolků. Do té doby byly spolky, především ty české, systematicky potlačovány. V roce 1870 jsou vydány další zákony, které vytváření spolků dále usnadňují a mezi roky 1870-1874 vzniklo až 107 nových sborů.⁴⁶

⁴⁴ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

⁴⁵ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

⁴⁶ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

Před vznikem prvních dobrovolných hasičských sborů samozřejmě existovaly „jednotky“ k boji s ohněm. Byly to ale povětšinou úředně pověřené osoby, které pod vedením úředníků nebo vrchnosti musely vykonávat hasičskou činnost povinně pod hrozbou trestu.⁴⁷

Do konce 19. století se vývoj dobrovolných hasičských spolků dramaticky změnil. Vzhledem k uvolnění zakládání spolků se hasiči sdružují, organizují a dostávají určitý řád, založený na silných myšlenkách pomoci při ochraně zdraví a majetku i za cenu nasazení vlastního života nebo zdraví. S větším počtem sborů byla také větší potřeba předávání nabytých zkušeností, vznikají tak pokusy o zastřešení společnou organizací se státní a všeobecnou podporou. Po několika nevydařených pokusech, zaviněných zejména německo-českou rivalitou a německým útlakem, nakonec v roce 1891 vzniká česká Zemská ústřední hasičská jednota Království českého, která sjednocuje české sbory.⁴⁸

Kromě některých změn za protektorátu (nové vládní nařízení o věcech požární ochrany, zřízení Pluku požární policie Čech a Moravy atd.) se až do poválečného období požární ochrana spíše zanedbávala, legislativa nebyla novelizována a celkový rozvoj dobrovolných hasičských sborů velice stagnoval. Ihned po válce jsou zrušeny změny zavedené za protektorátu a až roku 1949 jsou při vydání nové ústavy Československé republiky zavedeny první změny (konkrétně rozdělení národních výborů na stupně krajské, okresní a místní a přidělení jejich pravomocí). Následně roku 1950 je vydán zákon o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami.⁴⁹

⁴⁷ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

⁴⁸ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

⁴⁹ *DĚJINY BOJE S OHNĚM. Ze světa až do Rynholce.* Jakub Černý 2. vydání - [online]. Copyright © 2023 ADOC.PUB. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>

Za dob minulého režimu byl předchůdce dnešního Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska roku 1952 pojmenován Československý svaz požární ochrany, který následně v roce 1968 zaniká a částečně se transformuje do nově vzniklého Svazu požární ochrany Československé socialistické republiky. V 60. letech minulého století dobrovolné hasiče, stejně jako ty profesionální, samozřejmě zasáhla i rozsáhlá decentralizace a reorganizace na vojenskou strukturu.⁵⁰

Svaz požární ochrany Československé socialistické republiky se rozpadá společně s Československou socialistickou republikou a po sjezdu ústředního výboru svazu je rozhodnuto, že se vojenská struktura řízená národními výbory reorganizuje na Sbory dobrovolných hasičů a Svaz požární ochrany Československé republiky bude přetvořen ve Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.⁵¹

⁵⁰ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁵¹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

2.2.2. Aktuální stav

Aktuálně jsou jednotky požární ochrany nepostradatelnou součástí nejen systému IZS, ale dobrovolné sbory častokrát bývají i hlavní pracovní „silou“ v menších obcích, kde fungují jako „pravá ruka“ starosty. Samozřejmě mezi hlavní úkoly patří hašení – likvidace požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Z legislativního hlediska je pro jednotky požární ochrany důležitý zákon ČNR č. 133/1985Sb., o požární ochraně, především jeho čtvrtá část, která jednotky definuje. Znění tohoto zákona je zaneseno v zákoně č. 67/2001 Sb. o požární ochraně, ve znění pozdějších změn. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany následně upravuje organizaci a činnosti jednotek.⁵²

Jednotky požární ochrany můžeme dělit na 4 kategorie:

- HZS kraje
- SDH obce
- HZS podniku
- SDH podniku

Z těchto kategorií se jednotky požární ochrany vyhodnocují pomocí její operační hodnoty. Operační hodnota stanovuje schopnost jednotky při plnění úkolů a tvoří ji doba výjezdu od vyhlášení poplachu a územní působnost (resp. vzdálenost na místo zásahu). Operační hodnota se dělí na 6 kategorií (JPO I až JPO VI).⁵³

⁵² VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁵³ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

- „JPO I, JPO II a JPO III mají územní působnost přesahující katastrální území obce, ve které jsou dislokovány,
- JPO IV, JPO V, JPO VI mají územní působnost omezenou na obec nebo objekt zřizovatele.“⁵⁴

Tabulka 1 - JPO

Kategorie JPO	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO VI
Doba výjezdu (min.)	2	5	10	2	10	10
Územní působnost (min.)	20	10	10	není	není	není
Počet jednotek PO	238	202	1339	94	5802	256
Druh jednotek PO	HZS kraje	SDH obce	SDH obce	HZS podniku	SDH obce	SDH podniku

Zdroj: VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁵⁴ ŠENOVSÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4

2.3. Policie České republiky

2.3.1. Historie Policie České republiky

Prvopočátky organizované bezpečnostní služby se datují k reformám Marie Terezie. V roce 1754 ve Vídni zřídila císařovna úřad policejních komisařů, který byl později Josefem II. přejmenován na policejní ředitelství. Podle tohoto ředitelství začala ve větších českých a moravských městech (Praha, Brno a další) vznikat policejní ředitelství.⁵⁵

V průběhu 19. století v době rakouské monarchie převzal zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti v dnešním slova smyslu první bezpečnostní sbor, kterým bylo četnictvo. Četnictvo fungovalo v období 19. a 20. století, až do jeho zrušení roku 1945. Z pohledu historie je asi nejdůležitějším obdobím pro četnictvo doba prvorepubliková, kdy Československé četnictvo získalo definitivní organizační podobu a zákonem č. 299/1920 bylo definováno jako „*Vojensky organizovaný sbor strážný, jenž určen jest k tomu, aby podle stávajících zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních udržoval v celém území Československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost.*“⁵⁶ Společně s četnictvem fungovaly ale i další složky, např.: tzv. státní policie, která v té době byla tvořená spíše z civilních struktur.⁵⁷

S příchodem nového režimu se po válce roku 1945 četnictvo ruší a na jeho základech se vytváří Sbor národní bezpečnosti, do kterého jsou zařazeny i ostatní složky státní i komunální policie.⁵⁸

⁵⁵ *Historie četnictva a policie – Policie České republiky.* [online].[cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

⁵⁶ § 1 zákona č. 299 ze dne 14. dubna 1920.

⁵⁷ ŠTEINBACH, Miroslav. *30 let Policie České republiky.* Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8

⁵⁸ ŠTEINBACH, Miroslav. *30 let Policie České republiky.* Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8

V roce 1945 měl Sbor národní bezpečnosti téměř 35 000 příslušníků. Při takto velkém počtu příslušníků bylo potřeba více organizace, která byla ve stejném roce provedena pomocí vytvoření tzv. zemských odborů bezpečnosti (ZOB). Organizace ZOB byla rozdělena do čtyř oddělení, a to ZOB I – IV. ZOB I tvořilo vnitro a vedení, které řídilo také SNB, StB nebo kriminální službu. ZOB II byl nově vytvořený zpravodajský úsek. ZOB III se zaměřoval na právní a správní úsek, a nakonec ZOB IV se zaměřením na dopravu.⁵⁹ Samotnou bezpečnost pak tvořilo několik složek, kterými byly:

- *„Pořádková služba – většinou příslušníci bývalého četnictva a policie.*
- *Kriminální služba – specializovaní příslušníci, také většinou staří příslušníci.*
- *ZOB II – zcela nová zpravodajská složka.*
- *Státní bezpečnost.*
- *Pohotovostní pluk 1 NB – zcela nový útvar, v němž většinu tvořili nově přijatí příslušníci.“⁶⁰*

V roce 1950 se ministerstvo vnitra rozděluje na Ministerstvo národní bezpečnosti a ministerstvo vnitra a rozdělují se jejich pravomoci a kompetence. Činnost obou ministerstev byla ale problémová a roku 1953 dochází k další reorganizaci, která má za následek zrušení Ministerstva národní bezpečnosti. Všechny úkoly přešly tedy zpět na ministerstvo vnitra, až na úkoly z oblasti státní správy a řízení národních výborů, které přecházejí pod přímé kompetence vlády. V 50. letech dochází i k dalším změnám, jako jsou např.: vytvoření odborů pod hlavičkou správy VB a další změny v organizaci VB. Změny ale byly znovu neúčinné a problémové, a to především z důvodu jednoduchého přebírání sovětských zkušeností, organizačních metod apod.⁶¹

⁵⁹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁶⁰ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁶¹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

V 60. letech dochází ke změnám v bezpečnostním systému zejména z důvodu nové územní organizace státu (menší počet krajů a okresů). V každém kraji byla následně vytvořena správa MV a navazující správa VB. Na stejném principu fungovala i okresní správa. Výjimka se týkala pouze Prahy, kde byla zachována původní organizace. Další oddělení VB jsou později postupně zřizována z důvodu přílišné koncentrace do okresů a úměrnému vzdalování se od potřeb lidí.⁶²

Další rozvoj Sboru národní bezpečnosti přichází na konci 70. let s ústavním zákonem č. 143/1968, díky kterému vzniká československá federace. Společně s ministerstvy vnitra obou republik je pak předmět bezpečnosti svěřen i federálnímu ministerstvu vnitra. Realizace probíhá přijetím zákona č. 40/1974 o SNB, který odpovídá politickému stavu a vedoucí úloze KSČ. Až porevoluční změny ukončují Sbor národní bezpečnosti a polistopadové období nutí k velkým změnám v organizaci a celém resortu MV ČR.⁶³

Policie ČR vzniká 15. července 1991 schválením zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Kromě Policie ČR fungovaly v Československu ještě bezpečnostní složky federální, které se ale postupně ruší nebo transformují a s rozdělením Československa PČR přebírá i kompetence zrušeného Federálního policejního sboru a rozšiřuje tak svoji působnost. V roce 2002 je novelizací trestního řádu částečně změněna struktura sloučením několika služeb do služby kriminální policie a vyšetřování. Další velkou strukturální změnou je přeměna služby cizinecké a pohraniční policie na službu cizinecké policie. Tato změna je způsobena vstupem České republiky do Schengenského prostoru v roce 2007. Nejaktuálnějším zákonem upravujícím policii je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Zákon nabyl účinnosti začátkem roku 2009. Novým zákonem se završuje reformace na moderní bezpečnostní sbor a celý se reorganizuje.⁶⁴ „Zatímco policejní prezídium a celostátní útvary zůstaly

⁶² VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁶³ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁶⁴ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

součástí organizační složky státu MV, z krajských ředitelství se staly samostatné organizační složky státu, zahrnující i případné jim podřízené útvary, a tím získaly určitou dílčí samostatnost v soukromoprávních vztazích.“⁶⁵

Obrázek 4 - Příslušníci Československého četnictva (KOLÁŘ, Ondřej)

⁶⁵ ŠTEINBACH, Miroslav. *30 let Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8

2.3.2. Aktuální stav

Právních předpisů upravujících Policii ČR, její činnost nebo oblast působení je mnoho. Nejdůležitějšími jsou ale bezpochyby zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky, zákon č. 361/2003 Sb. ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník a zákon č. 500/2004 Sb. ze dne 24. června 2004, správní řád.

Policie ČR aktuálně spadá do resortu ministerstva vnitra, kterému je podřízena. Organizační stavbu pak tvoří policejní prezídium v čele s policejním prezidentem jmenovaným ministrem vnitra se souhlasem vlády ČR, 14 krajských ředitelství PČR a 77 krajských odborů.⁶⁶ Do organizace PČR spadá také 14 útvarů s celostátní působností, kterými jsou:⁶⁷

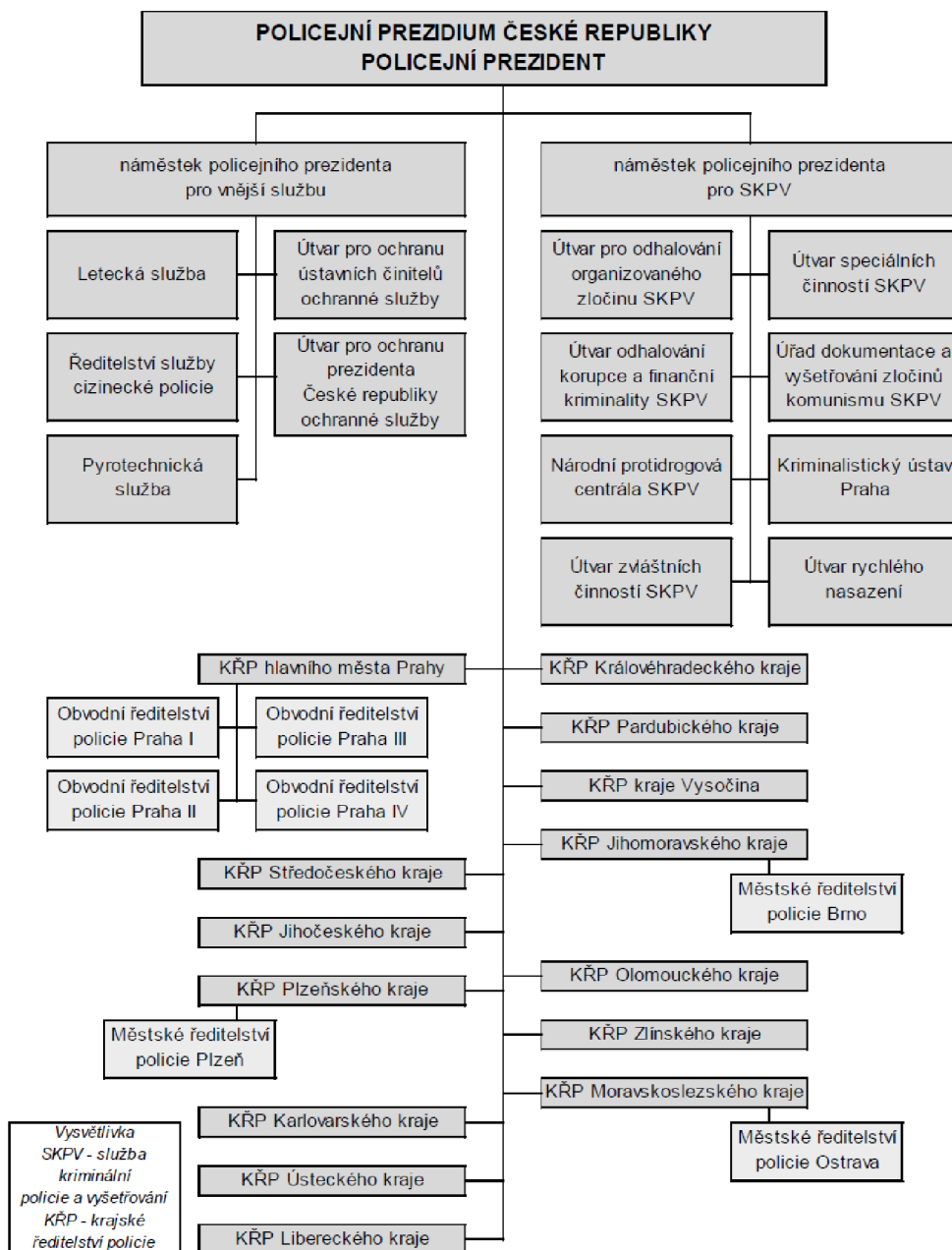
- Kriminologický ústav
- Letecká služba
- Národní protidrogová centrála SKPV
- Pyrotechnická služba
- Ředitelství služby cizinecké policie
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV
- Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy
- Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV
- Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě SKPV
- Útvar pro ochranu prezidenta ČR
- Ochranná služba Policie ČR
- Útvar rychlého nasazení

⁶⁶ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁶⁷ Policie ČR – Útvary s celostátní působností [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvary-s-celostatni-pusobnosti.aspx>

- Útvar speciálních činností SKPV
- Útvar zvláštních činností SKPV

Obrázek 5 - Organizační struktura PČR (MV ČR)

2.4. Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

2.4.1. Historie zdravotnických záchranných služeb

Záchrana zraněných a starost o ně se datuje nejspíše až do dávných dob a je bezpochyby úzce spojená s vývojem lidstva. To ale neznamená, že takováto pomoc lidem byla nějak sofistikovaná a účinná, jak tomu můžeme vidět dnes. Nejspíše první předchůdce záchranné služby se datuje do období Napoleonských válek zřízením armádního systému zdravotní služby a tzv. „létající ambulance“. Pomoc zraněným a nemocným se rozvíjí především po založení organizace Červeného kříže roku 1864. Právě Červený kříž po první světové válce přebírá v Československu starost o přednemocniční péči.⁶⁸

V českých a moravských zemích začínají na přelomu 18. a 19. století probíhat pokusy o zorganizování záchranné služby především Praze, ale i dalších městech. Opravdu úspěšný je až Pražský dobrovolný sbor ochranný, založený 8. 12. 1857, který se tak stává nejstarší záchrannou službou ve střední Evropě. Pražský dobrovolný sbor ochranný je přímým předchůdcem Zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy. Od roku 1958 je po vzoru Prahy založeno několik dalších sborů. Rozvoj eskaluje rokem 1870 přijetím rakouského říšského zákona stanovujícího nové povinnosti obcí. Obce mají nově povinnost nejen pečovat o raněné, ale zdarma je dopravit i do nemocnice.⁶⁹

Až do konce druhé světové války stojí přednemocniční péče zejména na samaritánech z Červeného kříže, kteří byli nejen z řad civilních obyvatel, ale jednalo se i o obecní strážníky s pomocí hasičů a Sokola. Hasičské sbory, jejich organizace a náplň práce se z velké části kryjí s posláním Červeného kříže. Na rozdíl od Červeného kříže mají hasiči vyřešenou a fungující organizační síť a některé sbory tak začínají budovat stanice první pomoci. Výnosem z roku 1940

⁶⁸ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁶⁹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

(čís. L 2522-5/12 1940) daným ministerstvem sociální a zdravotní správy se uzavírají smlouvy mezi Stálou delegací samosprávných organizací a Svazem českého hasičstva. Smlouvy se nazývají dohody o všeobecné záchranné službě, které všeobecnou záchrannou službu rozdělují na dvě části:

1. Stanice první pomoci s automobilovou dopravou nemocných a náležející přímo příslušným zemským Ústředím obcí, měst a okresů, za spolupráce a podpory ze strany hasičstva.
2. Samaritánská služba hasičská, která náleží jedině a výhradně hasičstvu za podpory Ústředí obcí, měst a okresů.⁷⁰

Po druhé světové válce se systém zdravotnictví reformuje a vzniká Zdravotnická dopravní služba založená Československým červeným křížem. Nově vzniklá služba nejdříve funguje jako pouhý převoz pacientů. Později se k řidičům přidávají i dobrovolní vycvičení zdravotníci. Náplní ale stále zůstává pouhý převoz do nemocnice, kde začíná samotná záchrana života. K dnešní verzi zdravotnické záchranné služby má tedy stále daleko, alespoň v efektivitě záchrany života.⁷¹

K dalším velkým změnám dochází v 50. letech 20. století. Nejdříve jsou začleňováni samaritáni z řad hasičů pod Československý červený kříž a hasičské sbory svoji formu záchranné služby ukončují. Následně přichází rok 1952 společně se zákonem č. 49/1947 Sb., o poradenské zdravotní péči, který velice nepopulárně nařizuje převod všech vozů upravených pro záchrannou službu do správy úřadů národního zdraví. Mezitím se postupně konstruuje síť zdravotnických zařízení pod hlavičkou Státní zdravotní správy a s velkým nárůstem zdravotnického personálu a lékařů se zdravotní péče stává mnohem dostupnější. V témže roce se přetváří socialistické zdravotnictví do krajských a okresních ústavů národního zdraví. Červený kříž je zbaven Zdravotnické dopravní služby a spolu s několika stovkami jeho stanic z velké části zaniká také

⁷⁰ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁷¹ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

dobrovolnická zdravotnická aktivita.⁷²

Zdravotnická záchranná služba vzniká na konci roku 1974 dle nového, velmi pokrokového, metodického opatření Ministerstva zdravotnictví č. 34 Zásady organizace a poskytování první pomoci a Zásady organizace služby rychlé zdravotnické pomoci. Do konce 80. let vznikají přibližně tři desítky nových zdravotnických záchranných služeb (např.: ZZS Plzeň, Hradec Králové, Vyškov a další).

Významným milníkem je bezpochyby rok 1987. Nejen že je v Československu oficiálně započat provoz první základny letecké záchranné služby, ale v Praze také vzniká provoz systému Rendez-Vous. Začátek československé letecké záchranné služby je ve spolupráci s leteckou službou Policie ČR. Záchranná služba Praha provozovala leteckou službu až do roku 1997, kdy i přes maximální kvalitu ve všech ohledech byla nakonec převedena pod správu čerstvě založeného Územního střediska záchranné služby v Praze.

Systém Rendez-Vous je rozdělení posádky sanitky do dvou vozů. Lékař jezdí v rychlejším osobním voze a pomalejší sanitka přijíždí v případě potřeby za ním. Výhody tohoto systému jsou zřejmé – lékař je na místě nehody rychleji a pokud nemusí být přítomen transportu pacienta do nemocnice, může vyrazit na další zásah.⁷³

Zásadním bodem v historii zdravotnických záchranných služeb je samozřejmě přechod z minulého režimu a s ním související nová legislativa. Ministerstvo zdravotnictví vydává vyhlášku č. 434/1992 Sb., o zdravotnické záchranné službě (později novelizována vyhláškami MZ č. 51/1995 Sb., č. 175/1995 Sb. a č. 14/2001 Sb.). Vyhláška nabývá účinnosti 1. 1. 1993 a na jejím základu se osamostatňují organizace záchranné služby, reformují, koncipují a stanovují se základy nejen

⁷² VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁷³ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

přednemocniční péče, ale celého systému zdravotnické záchranné služby. Vznikají také Územní střediska záchranné služby fungující v systému rychlé lékařské pomoci a lékařské služby první pomoci. V systému rychlé lékařské pomoci jsou také vytvářeny oblastní výjezdové skupiny zařazené pod 82 nově zřízených okresních středisek zdravotnické záchranné služby. Tato organizace a rozpoložení funguje až do začátku roku 2004, kdy všechna okresní střediska záchranné služby přecházejí pod hlavičku Územních středisek záchranné služby svého kraje, kterých od roku 2003 bylo krajskými úřady zřízeno 14.⁷⁴

Od roku 2000 je zdravotnická záchranná služba zařazena do IZS na základě zákona č. 239/2000 Sb., o IZS. Nyní zdravotnická služba funguje na základě zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. Předmět úpravy zákona je dle § 1 definován takto: *„Tento zákon upravuje podmínky poskytování zdravotnické záchranné služby, práva a povinnosti poskytovatele zdravotnické záchranné služby, povinnosti poskytovatelů akutní lůžkové péče k zajištění návaznosti jimi poskytovaných zdravotních služeb na zdravotnickou záchrannou službu, podmínky pro zajištění připravenosti poskytovatele zdravotnické záchranné služby na řešení mimořádných událostí a krizových situací a výkon veřejné správy v oblasti zdravotnické záchranné služby.“*⁷⁵

⁷⁴ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁷⁵ Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

2.4.2. Aktuální stav

Zdravotnická záchranná služba vychází z několika právních předpisů, kterými jsou především zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě v platném znění, vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 240/2012 Sb., kterou se provádí zákon o ZZS a vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 296/2012 Sb., o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky.

Zdravotnickou záchrannou službu na území krajů a hlavního města Prahy tvoří územní střediska, určené oblasti a výjezdová stanoviště. Oblasti jsou přibližné hranice bývalých okresů. Výjezdová stanoviště a jejich výjezdové skupiny jsou řízeny zdravotnickými operačními středisky.⁷⁶

Výjezdové skupiny se dělí do několika uspořádání:⁷⁷

- Rychlá lékařská pomoc
- Rychlá zdravotnická pomoc
- Rychlá lékařská pomoc v systému Rendez-Vous
- Letecká záchranná služba

Poskytování přednemocniční péče začíná u zdravotnických operačních středisek, které kromě přijímání tísňových volání a vysílání výjezdových skupin poskytují volajícím rady při poskytování první pomoci. Odborná přednemocniční péče začíná až příjezdem prvku ZZS, který poskytuje pomoc přímo na místě do 20 minut od oznámení.⁷⁸

⁷⁶ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁷⁷ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

⁷⁸ VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

3. Systémy ochrany obyvatelstva vybraných evropských zemích

Na rozdíl od České republiky nemají všechny země integrovaný záchranný systém, který umožňuje koordinovat všechny záchranné a pro potřebu ochrany obyvatelstva potřebné složky. Některé země používají obdobné systémy méně, či více podobné systému IZS, jeho efektivitě a základním složkám.

3.1. Slovensko

Slovensko, stejně jako Česká republika, používá integrovaný záchranný systém. Jeho vznik byl podobný tomu českému. Jeho organizace, využití a cíle jsou rovněž podobné, ne-li stejné.

Slovenský integrovaný záchranný systém je upraven zákonem č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov. Tento zákon definuje IZS jako *„koordinovaný postup jeho zložiek pri zabezpečovaní ich pripravenosti a pri vykonávaní činností a opatrení súvisiacich s poskytovaním pomoci v tiesni.“*⁷⁹ Podle zákona se tísní rozumí stav *„pri ktorom je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie a postihnutý je odkázaný na poskytnutie pomoci.“*⁸⁰ Poskytování pomoci v tísní je prováděno v koordinovaném postupu složek IZS za účelem poskytnutí pomoci při bezprostředním ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí.⁸¹

Ve slovenském integrovaném záchranném systému působí Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zdravotníctví Slovenské republiky, krajské úřady a záchranné

⁷⁹ Zákon č. 129/2000 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.

⁸⁰ Zákon č. 129/2000 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.

⁸¹ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

složky (dále rozdělené na základní, ostatní a útvary policejního sboru).⁸²

Základní složky tvoří:⁸³

- Hasičský záchranný sbor
- Poskytovatelé záchranné zdravotnické služby
- Kontrolní chemické laboratoře civilní ochrany
- Báňská záchranná služba
- Horská záchranná služba

Ostatní složky tvoří:⁸⁴

- Armáda SR
- Nestátní požárníci (obecní a závodní hasičské sbory a útvary)
- Pracoviště vykonávající státní dozor nebo činnosti podle zvláštních předpisů
- Jednotky civilní ochrany
- Obecní policie
- Slovenský Červený kříž
- Další právnické a fyzické osoby, jejichž předmětem činnosti je poskytování pomoci při ochraně života, zdraví a majetku

Další nedílnou součástí IZS jsou operační střediska tísňového volání a operační střediska policejního sboru.

⁸²Integrovaný záchranný systém [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: https://www.minv.sk/swift_data/source/verejna_sprava/obu_povazska_bystrica/ocokr/2011/posvp_2011/ISZ.pdf

⁸³ Zákon č. 129/2000 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.

⁸⁴ Zákon č. 129/2000 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.

Mezi nejvýznamnější nevojenská rizika vyplývající z Bezpečnostní strategie Slovenské republiky patří:⁸⁵

- *„Mezinárodní terorismus*
- *Organizovaná kriminalita*
- *Poruchy v zásobování důležitými komoditami*
- *Masová ilegální migrace*
- *Průmyslové havárie a katastrofy*
- *Živelní pohromy*
- *Narušení kritické infrastruktury*
- *Narušení vnitropolitické stability“* ⁸⁶

Další důležitou legislativou v oblasti ochrany obyvatelstva jsou kromě zákona o IZS například:

- Zákon č. 42/1994 o civilní ochraně obyvatelstva ve smyslu pozdějších úprav
- Zákon č. 314/2001 o ochraně před požáry
- Zákon č. 387/2002 o řízení státu v krizových situacích mimo období války a válečného stavu

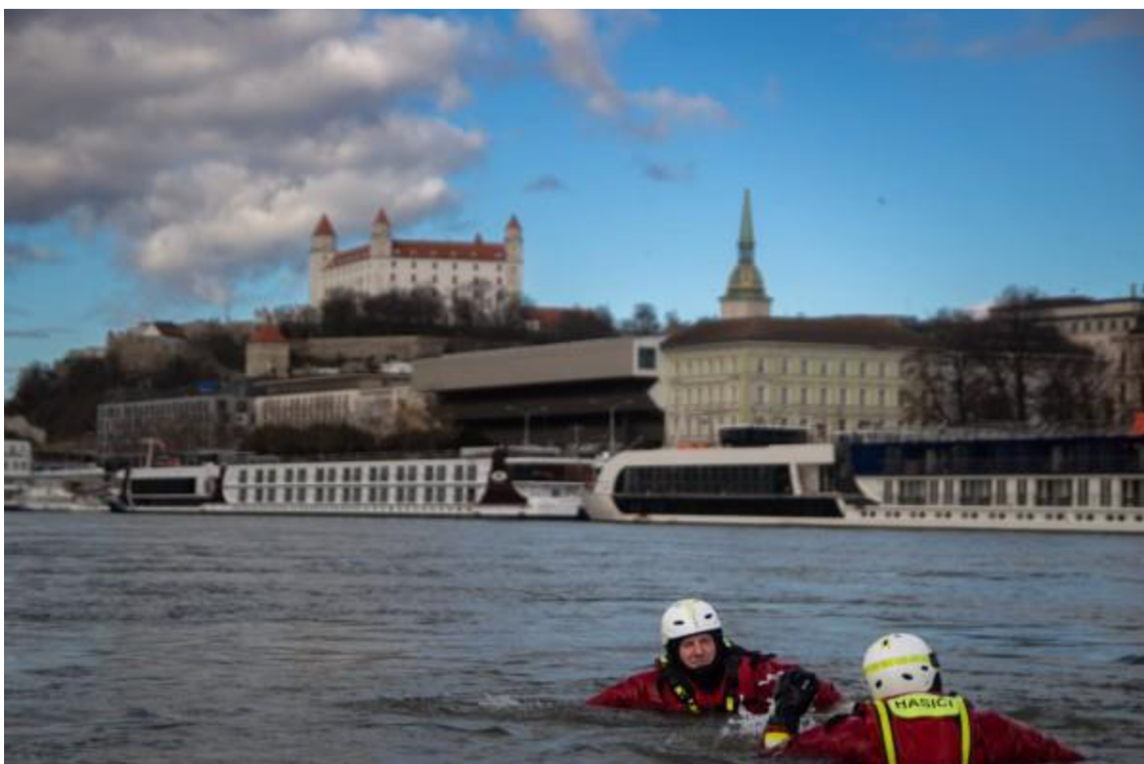
⁸⁵ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

⁸⁶ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

Obrázek 6 - Výcvik slovenských hasičů na Dunaji (MV SK)

Obrázek 7 - Výcvik slovenských hasičů na Dunaji (MV SK)

3.2. Německo

Spolková republika Německo je rozdělena do 16 spolkových zemí s částečnou suverenitou tvořenou pomocí vlastního zákonodárství, parlamentu, vlády a soudnictví. Tuto suverenitu si spolkové země přenášejí také do oblasti civilní ochrany obyvatelstva. Zatímco civilní ochrana před vojenskými riziky a pomoc při katastrofách má v kompetenci spolkový stát, ochranu před katastrofami mají v kompetenci jednotlivé spolkové země.⁸⁷

Klíčovou organizační strukturou pro ochranu obyvatelstva na federální/spolkové úrovni je Federální úřad pro ochranu obyvatelstva a pomoc při katastrofách, který je orgánem Spolkového ministerstva vnitra. Úřad plní nejen roli koordinátora mezi státem a jednotlivými zeměmi, ale slouží také jako poradní a podpůrný orgán pro úřady spolkových zemí s úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva. Úkoly úřadu se dotýkají všech oblastí ochrany obyvatelstva, např.: krizového managementu, varování obyvatelstva, plánování civilní ochrany, vzdělávání, výzkum a další.⁸⁸ „V čele Úřadu stojí prezident a viceprezident, jímž jsou podřízeny krizový štáb jako flexibilní struktura, aktivovaná v konkrétních případech, a prezidiální kancelář, jejíž náplní práce je podpora řízení, mezinárodní záležitosti a kontrolní činnost.“⁸⁹

Na federální úrovni, pod správou Spolkového ministerstva vnitra, fungují ještě další vládní organizace. Jsou jimi ozbrojené bezpečnostní sbory a Technická pomocná služba (Technisches Hilfswerk - „THW“).

⁸⁷ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

⁸⁸ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

⁸⁹ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

Největším a z pohledu ochrany obyvatelstva asi nejdůležitějším bezpečnostním sborem je Spolková policie (Bundespolizei). Bundespolizei je uniformovaná policie s celostátní působností a odpovědností za ochranu hranic, železniční a letecké dopravy a ochranu spolkových ústavních orgánů. Kromě toho funguje jako federální rezervní jednotka pro řešení velkých nepokojů a dalších mimořádných událostí mimo oblast působnosti zemské policie. Bundespolizei se primárně řídí federálním zákonem o policii ze dne 19. října 1994 a je tvořena těmito složkami:

- Hraniční policie,
- Železniční policie,
- Ochrana letecké přepravy,
- Námořní policie,
- Pobřežní stráž,
- Letecká služba,
- GSG 9.⁹⁰

Obrázek 8 - Letecká služba a Pobřežní stráž Bundespolizei (ESUT)

⁹⁰ Federal Police (Germany). In: Wikipedia: the free encyclopedia [online], [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Police_\(Germany\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Police_(Germany))

Dalším typem policie je policie zemská. Každá jednotlivá německá země má svoji zemskou policii (Landespolizei), která je téměř vždy přímo podřízena příslušnému zemskému ministerstvu vnitra a jeho policejnímu ředitelství. Každá země si také vydává své zákony, které tuto policii upravují, stanovují její organizaci a povinnosti.⁹¹

„Celostátní technická pomocná služba („Technisches Hilfswerk“ THW), která je podřízena MV, má na starosti hlavně technickou pomoc. Mají podobné vybavení a povinnosti jako hasiči, ale na rozdíl od nich jsou jednotky THW povolávány k ničivým událostem, které trvají delší dobu. Technickou pomoc neposkytují členové THW jen na území Německa, ale také v zahraničí. V rámci THW jsou zřízeny odborné skupiny, které se specializují například na dodávku elektřiny a vody, odklizení následků MU, pomoc při povodních, logistiku atd.“⁹²

Mezi nejdůležitější nevládní/nefederální organizace působící v oblasti ochrany obyvatelstva na území Německa patří požárníci (Feuerwehr) a tzv. pomocné služby.

Německé požárníky může rozdělit do několika kategorií, a to na dobrovolné, z povolání a podnikové. S počtem okolo 35 tisíc požárních stanic zabezpečují plošné pokrytí území při plnění svých úkolů, kterými jsou záchrana, boj s požáry, technická pomoc, částečná rychlá zdravotnická pomoc a následný transport. Vznik požárních sborů je zákonem stanoven obcím, které sbory provozují a financují. Každá obec si stanovuje vlastní podmínky pro chod svého sboru. Sbor musí být ale dostatečně vyzbrojený a akceschopný.⁹³

⁹¹ *Federal Police (Germany)*. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online], [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Landespolizei>

⁹² ŠLECHTA, Radek. *Integrovaný záchranný systém (IZS) v ČR a jeho srovnání s obdobnými systémy ve vybraných státech EU*. Praha, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.

⁹³ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

Jednotlivé spolkové země také spravují svoje pomocné služby, které by v České republice naplní práce, alespoň z velké části, odpovídaly poskytovatelům zdravotnické záchranářské služby. Každá spolková země pomocné služby organizuje odlišně a pomocí vlastní legislativy.⁹⁴

Mezi pomocné služby v Německu se řadí:

- Německý červený kříž (Deutsches Rotes Kreuz),
- Johanitská úrazová pomoc (Johanniter-Unfall-Hilfe),
- Maltézská pomocná služba (Malteser Hilfsdienst),
- Pracovní Samaritánský svaz (Arbeiter-Samariter-Bund),
- Německá společnost pro záchranu života (Deutsche Lebens-Rettungs-Gesellschaft),
- Německá námořní záchranná a pátrací služba (Deutsche Gesellschaft zur Rettung Schiffbrüchiger),
- A další soukromé společnosti.⁹⁵

⁹⁴ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

⁹⁵ ŠLECHTA, Radek. *Integrovaný záchranný systém (IZS) v ČR a jeho srovnání s obdobnými systémy ve vybraných státech EU*. Praha, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.

⁹⁵ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

3.3. Polsko

Polsko je parlamentní republikou rozdělenou na 16 vojvodství, která svoji ochranu obyvatel začleňuje do systému vnitřní bezpečnosti, organizačně opírající se především o Státní požární ochranu.⁹⁶

Struktura ochrany obyvatelstva není v Polsku legislativně stále zásadně stanovena. Stojí především na Ústavě Polské republiky, rozlišující tři mimořádná opatření – stanné právo, stav ohrožení a stav přírodní katastrofy, ale stojí také na zákoně z roku 2007 o krizovém řízení.⁹⁷

Systém zdravotnické služby je v Polsku upraven zákonem ze dne 8. září 2006 o státní nouzové lékařské službě. Zákon upravuje organizaci, provoz nebo financování systému. Struktura systému je tvořena nemocniční pohotovostí (szpitalne oddziały ratunkowe) a zdravotnickou záchrannou službou (espoły ratownictwa medycznego). Systém spravuje Ministerstvo zdravotnictví, jeho chod je ale v kompetenci jednotlivých vojvodství a vojvodů, kteří zodpovídají za organizaci, koordinaci a plánování.⁹⁸

Policie (Policja) je polským celostátním uniformovaným a hlavním bezpečnostním sborem zřízeným na základě zákona o policii z roku 1990. Policie je pod kontrolou Ministerstva vnitra a administrativy. Struktura polské policie je velice podobná té české s generálním ředitelstvím a vojvodskými ředitelstvími, které jsou ekvivalenty krajských ředitelství PČR.⁹⁹

⁹⁶ LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

⁹⁷ ŠLECHTA, Radek. *Integrovaný záchranný systém (IZS) v ČR a jeho srovnání s obdobnými systémy ve vybraných státech EU*. Praha, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.

⁹⁸ ŠLECHTA, Radek. *Integrovaný záchranný systém (IZS) v ČR a jeho srovnání s obdobnými systémy ve vybraných státech EU*. Praha, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.

⁹⁹ *Policja* – In: Wikipedia: the free encyclopedia [online], [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Policja>

Národní záchranný a hasičský systém (Krajowy system ratowniczo-gaśniczy) (dále jen „NZHS“) je polským systémem vytvořeným roku 1995 za účelem chránit životy, zdraví a životní prostředí v boji proti požárům a jiným přírodním katastrofám. „*Základní myšlenkou při konstruování záchranného a protipožárního systému bylo vytvořit jednotný a koherentní systém, který by přinesl vzájemně propojené subjekty záchrany občanů a který bude schopen efektivně přijmout jakákoli nouzová opatření. Autor tento systém přirovnává k IZS v ČR.*“¹⁰⁰ NZHS je přímým článkem vnitřní bezpečnosti Polska v oblasti ochrany obyvatelstva a je proto financován přímo ze státního rozpočtu.¹⁰¹

Řídící složkou NZHS a ústředním orgánem ochrany obyvatelstva je Hlavní velitelství Státní požární ochrany spravované Ministerstvem vnitra.¹⁰² NZHS je tvořen 5 typy hasičských jednotek, kterými jsou: Státní požární služba, Dobrovolné hasičské sbory, Vojenské hasičské sbory, Podnikové hasičské sbory, Letištní hasičské sbory. Dále je tvořen například pomocí 11 nemocnic ve velkých městech, expertů na různé druhy záchrany nebo školních a výcvikových zařízení. NZHS pracuje na všech administrativních úrovních – národní, vojvodské a krajské, na kterých také spolupracuje s policií, dobrovolnickými záchrannými organizacemi, pohraniční stráží a dalšími.¹⁰³

¹⁰⁰ *Stráž požarna w Polsce aneb Jakub Morávek u našich severních sousedů.* Požáry.cz [online]. Chrudim: Jakub Morávek, 2014 [cit. 2023-02-28].

Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/92488-straz-pozarna-w-polsce-aneb-jakub-moravek-u-nasich-severnich-sousedu/>

¹⁰¹ *Stráž požarna w Polsce aneb Jakub Morávek u našich severních sousedů.* Požáry.cz [online]. Chrudim: Jakub Morávek, 2014 [cit. 2023-02-28].

Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/92488-straz-pozarna-w-polsce-aneb-jakub-moravek-u-nasich-severnich-sousedu/>

¹⁰² LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích.* 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.

¹⁰³ *Stráž požarna w Polsce aneb Jakub Morávek u našich severních sousedů.* Požáry.cz [online]. Chrudim: Jakub Morávek, 2014 [cit. 2023-02-28].

Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/92488-straz-pozarna-w-polsce-aneb-jakub-moravek-u-nasich-severnich-sousedu/>

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit z teoretických znalostí ucelený přehled o integrovaném záchranném systému a jeho základních složkách a porovnat historický vývoj s aktuálním stavem. Aktuální stav integrovaného záchranného systému a jeho složek byl popsán nejen v České republice, ale i v dalších vybraných státech (Slovensko, Polsko, Německo), které jsou České republice historicky, kulturně a geograficky blízké. Práce tak nabízí nejen historické porovnání, ale i aktuální mezinárodní porovnání mezi systémy fungujícími na principu českého integrovaného systému nebo jemu podobnému systému v oblasti ochrany obyvatelstva. Pokud takový systém není ve vybraném státu přítomný, jsou popsány jednotlivé složky, které odpovídají svojí náplní práce a činnostmi základním složkám integrovaného záchranného systému v České republice.

Při porovnávání systému a složek z oblasti ochrany obyvatelstva jsem zjistil, že Slovensko má integrovaný záchranný systém postavený podobně tomu českému. Velmi podobný, skoro až stejný systém, je samozřejmě výsledkem společné historie. V historii systémů ale stejně můžeme nalézt některé odchylky, například přijetí legislativy v jiných letech. Do větších rozdílů mezi slovenským a českým systémem bych zařadil nejspíše rozdílnou strukturu základních složek. Nemyslím si však, že to má velký vliv na funkčnost nebo efektivitu systému. Z mého pohledu je ale český systém a jeho základní složky lépe strukturovaný, a to především tím, že se základní složky v českém systému u mimořádných situacích potkávají opravdu často, a to včetně policie, která má sice jiné úkoly, ale do záchranných prací může zasáhnout. Na Slovensku samozřejmě policie také spolupracuje se systémem a vykonává podobné úkoly, ale její absence mezi základními složkami v následné taktické a operační kooperaci nemusí být tak přirozená a může zaostávat.

Německo naopak přistupuje k systému ochrany obyvatelstva a řešení mimořádných událostí rozdílně. Nemá žádný celostátní integrovaný záchranný systém a kompetence v těchto oblastech často přecházejí na jednotlivé spolkové

země. Myslím si, že tento systém není úplně nejefektivnější a může docházet k velkým rozdílům v kvalitě záchranných služeb mezi jednotlivými zeměmi. Kooperace mezi složkami jiných spolkových zemí může být také problémová, a to hlavně z toho důvodu, že rozdílné složky mohou vykonávat v jiné spolkové zemi v podstatě stejnou činnost. Nemusí to být ale pravidlem a složky samozřejmě můžou efektivně fungovat i v, důsledku jiného politického uspořádání, jinak nastavených podmínkách.

Poslední porovnávanou zemí je Polsko, které je takovým kompromisem všech výše zmíněných států. Neprovozuje sice přímo integrovaný záchranný systém, nahrazuje ho ale svým Národním záchranným a hasičským systémem, který funguje na podobném principu. Zdravotnickou záchrannou službu mají celostátní, její zřízení a provoz ale mají v kompetenci jednotlivá vojvodství. Tento systém je tedy v podstatě shodný s Českou republikou. Policie funguje také na podobném principu jako policie česká, současně ale není v systému Národního záchranného a hasičského systému zařazena stejně tak, jak je tomu u Slovenska.

Všechny porovnávané státy spojuje skutečnost, že největší část ochrany obyvatelstva a provádění záchranných a likvidačních prací leží na bedrech hasičů, kteří jsou nejuniverzálnější a nejrozšířenější složkou.

Vypracování této práce mi velmi pomohlo zorientovat se v dané problematice, především pak v její legislativě. Práce by se zároveň ve většině oblastí dala pro další účely rozšířit, a to zejména v historických částech, kde může jít více do minulosti nebo do hloubky problematiky v jednotlivých historických obdobích.

Seznam použité literatury

Monografie

- 1) LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-63-1.
- 2) MARTÍNEK, Bohumír a Jan TVRDEK. *Základy integrovaného záchranného systému*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-338-3.
- 3) PROCHÁZKOVÁ, Dana a Josef ŘÍHA. *Krizové řízení*. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2004. ISBN 80-86640-30-2.
- 4) SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I*. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59-4.
- 5) ŠENOVSÝ, Michail a Vilém ADAMEC. *Základy krizového managementu*. 2. dopl. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2004. ISBN 80-86634-44-2.
- 6) ŠENOVSÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.
- 7) ŠILHÁNEK, Bohumil. *Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích*. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2011. ISBN 978-80-87544-02-0.

- 8) ŠLECHTA, Radek. *Integrovaný záchranný systém (IZS) v ČR a jeho srovnání s obdobnými systémy ve vybraných státech EU*. Praha, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.
- 9) ŠTEINBACH, Miroslav. *30 let Policie České republiky*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8.
- 10) VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

Zákonná úprava a interní akty řízení

- 11) § 1 zákona č. 299 ze dne 14. dubna 1920.
- 12) Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.
- 13) Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.
- 14) Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.
- 15) Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
- 16) Zákon č. 129/2000 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.
- 17) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

- 18) Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).
- 19) Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- 20) Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru).
- 21) Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

Webové stránky a elektronické zdroje

- 22) *DĚJINY BOJE S OHNĚM*. Ze světa až do Rynholce. Jakub Černý 2. vydání - [online]. 2023 ADOC.PUB. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://adoc.pub/djiny-boje-s-ohnm-ze-svta-a-do-rynholce-jakub-erny-vydani.html>
- 23) *Dokumentace IZS – Hasičský záchranný sbor České republiky*. [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>
- 24) *Federal Police (Germany)*. Wikipedia: the free encyclopedia [online], [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Police_\(Germany\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Federal_Police_(Germany))
- 25) *Historie četnictva a policie – Policie České republiky*. [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- 26) *Integrovaný záchranný systém* [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: https://www.minv.sk/swift_data/source/verejna_sprava/obu_povazska_bystrica/ocokr/2011/posvp2011/ISZ.pdf

27) *Policie ČR – Útvary s celostátní působností* [online]. [cit. 2023-02-25].
Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvary-s-celostatni-pusobnosti.aspx>

28) *Policja* – Wikipedia: the free encyclopedia [online], [cit. 2023-02-28].
Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Policja>

29) *Stráž požarna w Polsce aneb Jakub Morávek u našich severních sousedů*.
Požáry.cz [online]. Chrudim: Jakub Morávek, 2014 [cit. 2023-02-28].
Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/92488-straz-pozarna-w-polsce-aneb-jakub-moravek-u-nasich-severnich-sousedu/>

Elektronické zdroje ilustrací

Obrázek 1 - *Organizace krizového řízení v kraji* – HZS Moravskoslezského kraje.
[online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/organizace-krizoveho-rizeni-v-kraji.aspx>

Obrázek 2 - PRAŽÁKOVÁ, Pavla. *OČMU – integrovaný záchranný systém*. HZS Jihomoravského kraje. [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/22642/ocmu-pro-stredni-skoly-integrovaný-zachranny-system.html>

Obrázek 3 - *Organizační struktura HZS* – Hasičský záchranný sbor České republiky. [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/SCRIPT/ViewImage.aspx?id=840261&docname=Struktura-HZS-od-1.1.-2016>

Obrázek 4 - KOLÁŘ, Ondřej. Československo v letech 1918-1938 – Československé četnictvo. [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.moderni-dejiny.cz/clanek/ceskoslovenske-cetnictvo/>

Obrázek 5 - Příručky a metodické pomůcky – MV České republiky [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prirucky-a-metodicke-pomucky.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

Obrázek 6 - Hasiči a záchranáři / Fotogalerie: Výcvik na Dunaji. MV Slovenskej Republiky [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?fotogalerie-10&galeria=vycvik-na-dunaji>

Obrázek 7 - Hasiči a záchranáři / Fotogalerie: Výcvik na Dunaji. MV Slovenskej Republiky [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?fotogalerie-10&galeria=vycvik-na-dunaji>

Obrázek 8 – News – ESUT / Homeland security. The federal police exercise. [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://esut.de/2020/09/meldungen/22866/bundespolizei-startet-fliegerisch-taktische-uebung/>

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotka požární ochrany
KŘP	Krajské ředitelství policie
KSČ	Komunistická strana Československa
MU	Mimořádné události
MV	Ministerstvo vnitra
NVS	Nástražný výbušný systém
NZHS	Národní záchranný a hasičský systém
PČR	Policie České republiky
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SR	Slovenská republika
THW	Celostátní technická pomocná služba
VB	Veřejná bezpečnost
ZOB	Zemské odbory bezpečnosti
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1 Procesní model krizového řízení	26
Obrázek 2 Složky IZS	27
Obrázek 3 Organizační struktura HZS ČR	31
Obrázek 4 Příslušníci Československého četnictva	41
Obrázek 5 Organizační struktura PČR	43
Obrázek 6 Výcvik slovenských hasičů na Dunaji	52
Obrázek 7 Výcvik slovenských hasičů na Dunaji	52
Obrázek 8 Letecká služba a Pobřežní stráž Bundespolizei	54
Tabulka 1 JPO	37